

О.В. Комарова

**ЕВРИСТИЧНА БЕСІДА ЯК ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ
ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ**

Спрямованість сучасної шкільної освіти на розвиток здібностей і можливостей особистості кожного учня висуває нові вимоги до методів,

і прийомів навчання. Як свідчить практика навчання з біології, одним з ефективних методів, що розвиває творчі здібності учнів, є евристичний. А такий прийом, як застосування пізнавальних задач, дозволяє включити в роботу максимальну кількість учнів в класі. Цим самим створюються сприятливі умови для розвитку творчих здібностей більшості школярів на уроці. Наводимо приклад пізнавальної задачі для 7-го класу.

Задача. Свого часу В. Гарвей сказав, що природа нічого не створюючи зря, не дала серця тим тваринам, які його не потребують, і створила його лише тоді, коли виникла потреба у його функціях. 1. Обгрунтуйте висловлювання вченого або спростуйте його, спираючись на власні знання. 2. Якщо вам важко відповісти на питання 1, пригадайте: а) на якому етапі еволюційного розвитку тваринного світу виникло серце, б) які функції воно виконує у цих примітивних тварин. Яка будова серця в них? в) як вдосконалюється будова та функції серця у тварин, що еволюційно виникли пізніше? 3. Чому у таких організмів, як одноклітинні, кишковопорожнинні, плоскі та круглі черви серце відсутнє? Які клітини, тканини та органи виконують функції серця в них? 4. Який існує зв'язок між будовою серця тварини та загальним рівнем її організації(мається на увазі рівень розвитку більшості систем органів тварини)? 5. З чим пов'язане виникнення серця як центрального органу кровообігу у тварин? 6. Поверніться до першого питання і сформулюйте загальний висновок про правомірність слів В. Гарвея.

Питання задачі побудовані з метою організації евристичної бесіди на уроці. Перше запитання спрямоване на створення проблемної ситуації. Наступні питання розбивають задачу на декілька підзадач і поступово спрощують вихідне завдання. Наведена пізнавальна задача сприяє закріпленню як суто фактологічних репродуктивних знань(запитання 2а, 2б), так і потребує встановлення причинно-наслідкових залежностей між знаннями(питання 2в, 3, 4, 5). Застосування пізнавальних задач цінне ще й тим, що вони дозволяють встановлювати зв'язки між учнівськими знаннями різного рівня узагальненості. Наведена задача розкриває, наприклад, такі зв'язки між знаннями низького рівня узагальненості та високого рівня узагальненості, як:

- будова серця тварини – рівень організації тварини;
- будова серця тварин різних класів – еволюція кровоносної системи тварин.

А ось цей зв'язок характеризує залежність між знаннями високого рівня узагальненості. До речі його засвоєння можливе тільки після засвоєння попередніх двох залежностей:

- еволюція тваринного світу – загальне підвищення рівня організації тварин.

Власний досвід роботи з пізнавальними задачами дозволяє стверджувати, що вони сприяють розвитку особистості більшості школярів в класі.